

Nieuwsbrief juni 2014

Klachten bij het Meldpunt Vreemdelingendetentie

1

Meldpunt Vreemdelingendetentie

2 241 vreemdelingen in isolatie geplaatst

Wob verzoek

Geketende zorg, Veiligheid van vreemdelingen &

Grensdetentie van asielzoekers

3

Rapporten

4 Bevinding Hoge Commissaris & Raad van State over afweging van detentiegeschiktheid

In het nieuws

Wakes

5

Activiteiten

Meldpunt Vreemdelingendetentie

verzamelt klachten over de omstandigheden in vreemdelingendetentie.

Het doel is om zo meer zicht te krijgen op de detentie-omstandigheden en dit terug te koppelen naar de politiek en media. Daarnaast bieden we hulp bij de opvolging van klachten.

Heeft u een klacht? Bel dan naar **030-2990222**, vanuit detentie kunt u gratis bellen naar **0800-3388776** of vul het klachten formulier in op onze [website](#).

1. Klachten bij het Meldpunt Vreemdelingendetentie

Van detentiecentrum naar Penitentiair psychiatrisch centrum (PPC)

Begin maart kwam het Meldpunt in contact met een man in detentiecentrum Schiphol. Hij verblijft al 22 jaar in Nederland, maar zit sinds september 2013 in vreemdelingendetentie. De man vertelde zelf dat hij depressief is geworden in het detentiecentrum. Hij gaf aan dat het verblijf in detentie zeer zwaar op hem drukt. Op 8 april ontving het Meldpunt een telefoontje van de man, waarin hij zei dat hij was overgeplaatst naar het PPC Amsterdam: "ze denken dat ik gek ben!". Een penitentiair psychiatrisch centrum is een afdeling in een gevangenis waar continue psychiatrische zorg beschikbaar is voor personen met psychiatrische aandoeningen, een verslaving of een verstandelijke beperking. Uiteindelijk is de man hier na 13 dagen uit vrijgelaten en heeft hij een schadevergoeding gekregen voor de dagen dat hij in het PPC heeft doorgebracht.

Plaatsing van vreemdelingen in een PPC mag volgens artikel 16 van de [Terugkeerrichtlijn 2008](#) alleen als de vreemdeling niet tussen de gewone gevangenen wordt geplaatst. Zie hierover ook verschillende uitspraken: [LJN CA0115](#), [LJN BZ6332](#) en [LJN BY4728](#).

Geboeid op transport naar ziekenhuis

Eind april ontving het Meldpunt vanuit detentiecentrum Rotterdam een melding van een man die nu voor de derde keer in vreemdelingendetentie zit. Toen hij in 2007 vastzat op een detentieboot in Dordrecht tijdens een potje voetbal zijn hand gebroken. Vlak hierna kwam hij vrij. Door angst om weer in detentie geplaatst te worden, heeft hij nagelaten een bezoek te brengen aan het ziekenhuis. Nu heeft hij echter veel pijn in die hand. Op het moment dat hij naar het ziekenhuis zou worden gebracht, wilden de bewakers handboeien bij de man omdoen. Dit weigerde hij en op dat moment werd het ziekenhuis bezoek afgelast.

Man met rolstoel in detentie

Begin mei kwam het Meldpunt in contact met een man in detentiecentrum Rotterdam. De man zit in een rolstoel. Hij kan bijna niet lopen en is dus afhankelijk van zijn rolstoel. Daarnaast heeft de man last van zijn ogen, die er rood en tranerig uitzagen toen hij door één van de medewerkers van het Meldpunt werd bezocht. Hij heeft een aantal malen aangegeven dat hij, vanwege zijn conditie, niet thuishoort in een detentiecentrum. Het Meldpunt onderschrijft dat een detentiecentrum niet de juiste plek is voor zulke hulpbehoevende personen.

2. 241 vreemdelingen in isolatie geplaatst

Ruim een jaar geleden is er een Wob (Wet openbaarheid bestuur) verzoek gedaan naar de incidenten in detentiecentra. De Wob regelt het recht op informatie van de overheid. Daarnaast zorgt de Wob ervoor dat men inzage heeft in het overheidshandelen en dat er kan worden deelgenomen aan de democratie en overheidsbesluitvorming. Overheidsinformatie is altijd openbaar, tenzij de Wob of andere wetgeving bepaalt dat de gevraagde informatie niet geschikt is om openbaar te maken.

Het resultaat levert een overzicht op van de gevallen waarin mensen in een afzonderingscel/isolatiecel zijn geplaatst. In totaal zijn er **241** vreemdelingen in isolatiecellen geplaatst over de periode van 28 februari 2013 t/m 31 mei 2013. Er wordt daarbij een onderscheid gemaakt tussen:

- Isolatie door een disciplinaire maatregel: bij **72** vreemdelingen. Dit is vooral gericht op leedtoevoeging, omdat er vanuit kan worden gegaan dat het gedrag de vreemdeling te verwijten is. Hij is er zelf verantwoordelijk voor.
- Isolatie door een orde maatregel: bij **167** vreemdelingen. Dit is vooral gericht op bescherming van de vreemdeling zelf en zijn omgeving.
- Vrijwillige isolatieplaatsing: bij **2** vreemdelingen.

Klik [hier](#) als u het resultaat van het Wob verzoek naar incidenten in detentiecentra wilt lezen.

Hieronder een aantal voorbeelden van isolatieplaatsingen in vreemdelingendetentie. U wordt in isolatie geplaatst, omdat:

- *'U ondanks herhaald vragen door het dienstdoend personeel weigert medewerking te geven aan insluiting in uw cel'.*
- *'U onrust heeft veroorzaakt op de afdeling door stelselmatig met kracht tegen uw celdeur te schoppen'.*
- *'U heeft geweigerd op de afdeling om met iemand geplaatst te worden op cel. U heeft daarbij aangegeven dat u een eenpersoonscel indicatie heeft. U heeft daarop geweigerd om uw cel binnen te gaan'.*
- *'Meerdere malen de aanwijzingen van het personeel niet heeft opgevolgd'.*
- *'U vanuit Detentiecentrum Alphen bent overgeplaatst naar Detentiecentrum Schiphol. Er is gebleken dat u in Alphen reeds op de obs zat ivm suïcidale uitlatingen. U bent om deze reden ook in Schiphol in de obs geplaatst om het advies van de psycholoog of te wachten'.*
- *'U vandaag weigerde om om 17.00 uur uw cel in te gaan, omdat u ruzie heeft gemaakt met u celgenoot. Daarnaast gaf u aan dat u last had van het feit dat hij op cel rookte'.*
- *'U vandaag weigerde mee te werken aan uw overplaatsing naar J.C. Schiphol. U heeft uzelf met een scherp voorwerp bekrast en aangegeven uzelf te doden als overplaatsing toch uitgevoerd zou worden. Tevens heeft u brandgesticht in uw cel'.*
- *'U uw cel besmeurt heeft met uw uitwerpselen en deze voor de deur had neergelegd'.*

3.

Medische zorg

Geketende zorg: gezondheidszorgen in vreemdelingendetentie

Het Meldpunt Vreemdelingendetentie ontving in 2012 en 2013 in totaal 130 klachten ten aanzien van de medische zorg in vreemdelingendetentie van patiënten, hun advocaten of derden. In een aantal gevallen was er sprake van ernstige gezondheidsproblematiek. Om die reden hebben Amnesty International, Dokters van de Wereld en het Meldpunt Vreemdelingendetentie besloten om nader onderzoek te doen naar de klachten over de medische zorg in vreemdelingendetentie. Zo is beoogd meer inzicht te krijgen in de ernst en aard van de klachten. Samen met acht artsen zijn vijftien medische dossiers van kwetsbare patiënten met ernstige of complexe problematiek geselecteerd en onderzocht. De belangrijkste bevindingen zijn:

- Vreemdelingendetentie van mensen met ernstige gezondheidsproblematiek brengt (vermijdbare) gezondheidsrisico's met zich mee.
- De continuïteit van zorg is, zowel bij binnenkomst in het detentiecentrum als bij overplaatsing, uitzetting of vrijlating, vaak niet gegarandeerd.
- Plaatsing in een isolatiecel wordt regelmatig toegepast, met alle gezondheidsrisico's van dien.
- De belangenafweging tussen de gezondheid van de patiënt en het detentie/uitzetbeleid kan leiden tot schadelijke situaties. Medische adviezen worden niet altijd opgevolgd.

De bevindingen in het onderzoek zijn niet nieuw en sluiten nauw aan bij de uitkomsten van andere onderzoeken en rapportages van verscheidene toezichthoudende instanties en ngo's.

Concluderend stellen de organisaties dat het bevorderen van gezondheid en het realiseren van goede gezondheidszorg in vreemdelingendetentie een moeilijke opdracht is. Vreemdelingen in detentie vormen een kwetsbare groep, gezien hun migratie-achtergrond, de onzekere situatie waarin zij verkeren en de vrijheidsberoving. Als er bovendien sprake is van complexe gezondheidsproblematiek lijkt het binnen de setting van vreemdelingendetentie niet mogelijk om tot passende gezondheidszorg te komen en de gezondheidsbelangen van de patiënt te waarborgen. Op basis van de uitkomsten zijn de volgende aanbevelingen opgesteld:

Voor zorgverleners:

- Signaleer het risico op gezondheidsschade of reeds geleden gezondheidsschade van patiënten ten gevolge van vreemdelingendetentie en maak hier melding van.
- Geef uitvoering aan de professionele verantwoordelijkheid van de continuïteit van zorg.

Voor medische beroepsgroepen:

- Ondersteun zorgverleners bij het behoud van hun professionele autonomie binnen vreemdelingendetentie.

Voor het Ministerie van Veiligheid & Justitie:

- Leg wettelijk vast dat kwetsbare mensen niet in vreemdelingendetentie komen.
- Indien gedurende de detentie sprake blijkt te zijn van gezondheidsschade of kwetsbaarheid, hef de detentie dan op.
- Ontwikkel duidelijke criteria voor detentieongeschiktheid, speciaal met het oog op de bestuursrechtelijke vreemdelingenbewaring.
- Faciliteer zorgverleners zodanig dat zij de zorg op verantwoorde wijze kunnen overdragen.
- Monitor isolatie naar het voorbeeld van de landelijke monitoring van isolatie binnen ggz.
- Waarborg de professionele autonomie van zorgverleners.
- Onderzoek de mate, waarin loyaliteitsconflicten een rol spelen in de zorgverlening in vreemdelingendetentie.

Presentatie rapport

Op 8 mei 2014 is het rapport 'Geketende zorg. Gezondheidszorgen in vreemdelingendetentie' gepresenteerd in het Humanity House in Den Haag.

Klikt u [hier](#) als u het volledige rapport wilt lezen

Verloop van 2014

De problemen ten aanzien van de medische zorg in detentiecentra zijn nog steeds aan de orde, want ook in de eerste 5 maanden van 2014 heeft het Meldpunt weer een aantal medische klachten binnengekregen. Het gaat in totaal om 15 klachten, afkomstig van 10 meldingen. De meeste meldingen komen uit detentiecentrum Rotterdam (6 meldingen), gevolgd door Zeist (3 meldingen) en Schiphol (1 melding).

3. Veiligheid van vreemdelingen – Onderzoeksraad voor veiligheid

Het is belangrijk dat mensen zich veilig voelen in Nederland. Als er een ongeluk plaatsvindt, dan is het belangrijk dat er wordt uitgezocht hoe die heeft kunnen plaatsvinden en wat de oorzaak is. Als de oorzaak eenmaal boven water is, kunnen er maatregelen genomen worden. In Nederland spelen de veiligheidsgevoelens van burger zwaar mee, want er is speciaal een organisatie opgericht om ongelukken en incidenten te onderzoeken. Dat is de Onderzoeksraad voor veiligheid. Het overlijden van de Russische asielzoeker Alexander Dolmatov in het detentiecentrum Rotterdam vorig jaar riep veel vragen op over de veiligheid van de gemiddelde 16.000 vreemdelingen die zich in Nederland in verblijfslocaties voor vreemdelingen bevinden. In april 2013 debatteerde de Tweede Kamer hierover. Tijdens dat debat kondigde de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie aan dat hij de Onderzoeksraad voor veiligheid zou vragen onderzoek te doen naar de veiligheid van vreemdelingen. De Raad heeft aan dat verzoek gehoor gegeven.

Het onderzoek richt zich specifiek op vreemdelingen die zich onder verantwoordelijkheid van de Nederlandse overheid in een verblijfslocatie voor vreemdelingen bevinden. Onderzocht is welke risico's zij lopen en hoe de betrokken partijen deze risico's beheersen.

De Raad constateert dat er geen aanwijzingen zijn dat vreemdelingen die zich in verblijfslocaties voor vreemdelingen bevinden, structureel onveilig zijn. Wel kunnen zij te maken krijgen met gebeurtenissen en omstandigheden die hun lichaam of geestelijke gezondheid kunnen schaden.

Knelpunten in de risicobeheersing

- De veiligheid van vreemdelingen kan ondergeschikt raken aan andere belangen.
- De (medische) informatie die nodig is om de veiligheid van vreemdelingen te waarborgen, is niet altijd beschikbaar.
- De kwaliteit van de totstandkoming van cruciale besluiten kan worden verhoogd.
- Vreemdelingen met psychische en psychiatrische problemen krijgen niet altijd de zorg die zij nodig hebben.
- De ketensamenwerking die nodig is om de veiligheid van vreemdelingen te waarborgen, komt op onderdelen wel tot stand, maar kan nog verbeteren.
- Het lerend vermogen van de vreemdelingenketen kan worden verbeterd.

Aanbevelingen van de Onderzoeksraad

- 1) Zorg ervoor dat medewerkers van partijen in de vreemdelingenketen hun professionele ruimte beter kunnen benutten.
- 2) Verbeter de samenwerking en informatie-uitwisseling tussen medewerkers van de verschillende ketenpartijen die zich bezighouden met de uitvoering van het vreemdelingenbeleid.
- 3) Realiseer verbeteringen in de beslissingen over toelating, inbewaringstelling en vertrek van vreemdelingen.
- 4) Creëer op korte termijn duidelijkheid over de mogelijkheden die er wel zijn om medische informatie te delen met inachtneming van het medisch beroepsgeheim.
- 5) Waarborg dat vreemdelingen met psychiatrische problemen de zorg krijgen die zij nodig hebben.
- 6) Bevorder dat ketenbreed wordt geleerd van incidenten die zich in de vreemdelingenketen voordoen.
- 7) Zorg ervoor dat de veiligheid van vreemdelingen door de hele keten heen onderwerp wordt van extern toezicht.

Reactie staatssecretaris Teeven: 'Veiligheid van vreemdelingen meer centraal'

Staatssecretaris Teeven is blij met de constatering van de Onderzoeksraad 'dat er geen aanwijzingen zijn dat asielzoekers en uitgeprocedeerde asielzoekers in opvanglocaties en detentiecentra structureel onveilig zijn'. Dit betekent echter niet dat er geen verbeteringen mogelijk zijn. Teeven waarschuwt wel al dat er een aantal van de knelpunten die de Onderzoeksraad noemt niet (volledig) weggenomen kunnen worden, maar dat het wel van belang is de risico's te onderkennen en te beheersen. Ook geeft Teeven aan dat de Onderzoeksraad niet stelt dat alle geconstateerde knelpunten zich in de praktijk daadwerkelijk voordoen.

Klikt u [hier](#) als u het volledige rapport van de Onderzoeksraad wilt lezen.

Klikt u [hier](#) als u het volledige nieuwsbericht van de Rijksoverheid wilt lezen.

3. Grensdetentie van asielzoekers in het licht van mensenrechtelijke normen – College voor de Rechten van de Mens

Vreemdelingen die via een lucht- of zeehaven naar Nederland komen en niet over de juiste reisdocumenten of over voldoende middelen van bestaan beschikken, krijgen geen toegang tot Nederland. Een deel van deze geweigerde vreemdelingen zijn asielzoekers. Om te voorkomen dat vreemdelingen het land nog verder binnenkomen, worden zij gedetineerd in detentiecentrum Schiphol, de zogeheten grensdetentie.

Het voorliggende onderzoek van het College voor de Rechten van de Mens richt zich alleen op deze laatste groep. Het College voor de Rechten van de Mens is een orgaan dat is belast met het belichten, bewaken en beschermen van mensenrechten (inclusief gelijke behandeling) in de praktijk, beleid en wetgeving.

Hoe Nederland omgaat met vreemdelingen die via de lucht- of zeehaven Nederland binnenkomen is in het rapport van het College in het geding. Als ultimum remedium (laatste redmiddel) mag Nederland vreemdelingen detineren, maar alleen als dat absoluut noodzakelijk is. Daarbij moeten mensenrechtelijke normen altijd een rol spelen. In de praktijk blijkt echter dat de mensenrechtelijke normen en dus een belangenafweging nauwelijks plaatsvindt. Asielzoekers, die aan de grens bescherming vragen, worden simpelweg standaard gedetineerd. Belangrijke mensenrechten komen hiermee in het geding, namelijk het recht op vrijheid en het recht op bescherming.

Volgens de staatssecretaris voor Veiligheid en Justitie is grensdetentie noodzakelijk. Volgens de staatssecretaris moet Nederland de buitengrenzen van het Schengegebied bewaken en (financiële) claims op vervoerders, veelal luchtvaartmaatschappijen, veiligstellen ten behoeve van de terugkeer van een afgewezen asielzoeker. De conclusie van het College luidt echter heel anders. Deze vindt de redenen niet overtuigend genoeg zijn om de noodzakelijkheid van grensdetentie van alle asielzoekers te kunnen onderbouwen. Het College is daarnaast van oordeel dat het huidige beleid, waarin grensdetentie van asielzoekers de regel is, niet strookt met internationale verplichtingen die zijn neergelegd in internationale regelgeving. Uit deze regelgeving komt duidelijk naar voren dat detentie alleen in uitzonderlijke gevallen mag, als er een individuele belangenafweging is gemaakt en er sprake is van noodzaak.

Aanbevelingen van het College voor grensdetentie

- Leg niet meer standaard grensdetentie op aan alle asielzoekers die via een lucht- of zeehaven naar Nederland komen.
- Beperk deze vrijheidsontnemende maatregel tot gevallen waarin er concrete omstandigheden zijn die wijzen op een gevaar voor de openbare orde of nationale veiligheid.
- Indien er controle nodig is voor het vaststellen van de identiteit van een asielzoeker en/of de grondslag van een asielverzoek (nader) bepaald moet worden, kan de vrijheid van asielzoekers kortdurend worden ingeperkt.
- Indien er omstandigheden zijn op basis waarvan van toezicht of vrijheidsbeperking mogelijk aan de orde is, dient altijd een belangenafweging plaats te vinden alvorens een detentiemaatregel wordt opgelegd:
 - geef dan daadwerkelijk invulling aan het ultimatum karakter van grensdetentie en pas zo mogelijk alternatieven toe, zoals een waarborgsom of meldingsplicht;
 - laat daarbij in ieder geval kwetsbare personen in aanmerking komen voor minder ingrijpende maatregelen dan grensdetentie;
 - plaats gezinnen met kinderen in speciaal hiervoor bedoelde open woonunits.

Klikt u [hier](#) als u het volledige rapport van het College voor de Rechten van de Mens wilt lezen.

4. Bevinding Hoge Commissaris

Nils Muiznieks is de huidige Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de Raad van Europa. De Hoge Commissaris gaat eens in de vijf jaar bij een land, die is aangesloten bij de Raad van Europa, op bezoek om te zien in hoeverre mensenrechten worden nageleefd of juist worden geschonden. Hij brengt hierover advies uit in een officieel rapport. Dit keer was het tijd voor een bezoek aan Nederland. Zoals uit de rapporten, eerder in de nieuwsbrief beschreven, blijkt, is vreemdelingendetentie een belangrijk punt van kritiek. Dat is ook de Hoge Commissaris niet ontgaan.

Het opsluiten van asielzoekers in detentiecentra door Nederland gaat tegen de mensenrechten in, laat Muiznieks weten aan het Algemeen Nederlands Persbureau (ANP). Hij heeft dit gezegd, nadat hij een bezoek aan ons land heeft gebracht en gesprekken met bewindslieden heeft gevoerd.

'Opsluiten is een allerlaatste redmiddel. Kinderen mogen nooit gevangen worden gezet. Niet in een gevangenis en niet in een detentiecentrum voor migranten', aldus Muiznieks. Hij bezocht onder meer het detentiecentrum op Schiphol en sprak daar met een 14-jarig meisje uit Syrië.

Klikt u [hier](#) als u het volledige artikel wilt lezen. Er wordt verwacht dat het officiële rapport binnen anderhalve maand zal verschijnen.

4. Raad van State over afweging van detentiegeschiktheid

Op 9 mei 2014 heeft de Raad van State uitspraak gedaan in een zaak tussen een vreemdeling en de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie. Op 18 maart 2014 is deze vreemdeling in bewaring gesteld. Op 15 april 2014 werd het beroep hiertegen door de rechtbank ongegrond verklaard. Tegen deze uitspraak is hoger beroep ingesteld door de vreemdeling.

In de tweede grief klaagt de vreemdeling dat de rechtbank ten onrechte heeft overwogen dat zijn huidige medische situatie er niet toe leidt dat de bewaring opgeheven wordt, onder verwijzing naar een eerdere uitspraak van 11 februari 2014 (AWB 14/1875). De staatssecretaris zou volgens de vreemdeling niets hebben gedaan met brieven van de GGZ instelling Altrecht, waardoor er geen belangenafweging heeft plaatsgevonden alvorens de maatregel van bewaring is opgelegd. Om die reden zou de maatregel van meet af aan onrechtmatig moeten worden geacht.

De Afdeling heeft in de uitspraak van 2 mei 2014 (zaak nr. 201401444/1/V3) overwogen dat de staatssecretaris inderdaad niets heeft gedaan met de door de vreemdeling opgelegde brieven, waaruit bleek dat de vreemdeling mogelijk detentieongeschikt was. De staatssecretaris heeft hier in het kader van belangenafweging geen aandacht aan besteed. De maatregel vanaf 18 maart 2014 is in redelijkheid niet gerechtvaardigd geweest. De vreemdeling krijgt een schadevergoeding vanaf die dag. Het hoger beroep is kennelijk gegrond.

Klikt u [hier](#) als u de gehele uitspraak wilt lezen.

5. Wakes

Wake detentiecentrum Schiphol

Zondag 8 juni 14:00-15:00.

Duizendbladweg 100 – 1171 VA Badhoevedorp. <http://www.schipholwakes.nl/>

Er wordt ook gezamenlijk naar de wake gereden met auto's en soms met een eigen bus. Vertrek om 13.30 uur vanaf NS Station Amsterdam Zuid (naast restaurant Wagamama, Zuidplein 12). Aanmelden is niet nodig. Maar als je te laat dreigt te komen of voor meer informatie, kun je bellen met 06-30295461.

Wake detentiecentrum Rotterdam

'Er bestaan onmenselijke wetten'.

Zondag 6 juli 19:00-20:00 m.m.v. Gerard Moorman, missionaire beweging van de religieuzen en Jeannete Noelhuis

Portelabaan 7 – 3045 AT Rotterdam.

Wake detentiecentrum Zeist

Elke 1e zondag van de maand staan we stil.

Bij vreemdelingendetentie.

Bij mensen die zonder strafblad toch achter slot en grendel zitten.

Bij levens die stilstaan buiten ons blikveld.

Bij Human. Bij Rights.

Zondag 6 juli 16:30-17:30.

Richelleweg 13 - 3769 ZJ Soesterberg. <http://www.wakezeist.nl/>

Volg ons ook op [Twitter!](#)

Het Meldpunt Vreemdelingendetentie wordt mede mogelijk gemaakt door:

Dokters van de Wereld, K.F. Hein Fonds, Stichting het R.C. Maagdenhuis en Haella.

www.meldpuntvreemdelingendetentie.nl | 030-2990222 | vanuit detentie: 0800-3388776
Stichting LOS – Meldpuntvreemdelingendetentie